

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра спеціально-правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту

О.О. Ляшко
_____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СПАДКОВОГО ПРАВА

за спеціальністю 081 Право
спеціалізації Правознавство
Навчально-науковий гуманітарний інститут

Київ - 2019 рік

Робоча програма навчальної дисципліни "Актуальні проблеми спадкового права" складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 081 Право ступеня вищої освіти "Магістр" денної та заочної форми навчання

Розробник: Губарев Сергій Володимирович, доцент кафедри спеціально-правових дисциплін Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, кандидат юридичних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціально-правових дисциплін
Протокол від 10 жовтня 2019 р.

Завідувач кафедри спеціально-правових дисциплін



Програма навчальної дисципліни

Проголошенням пріоритету загальнолюдських цінностей, визнанням захисту прав та інтересів особи за найважливіше завдання наша держава поклала початок створенню фундаментальних основ правової держави. Однак проголосити права і обов'язки неважко. Головне, щоб громадянин мав реальну можливість здійснювати свої права і виконувати обов'язки, незалежно від того, в яких відносинах він бере участь. Не є виключенням і спадкові правовідносини. Сучасна ідеологія спадкового права базується на ідеології якісно нової історичної формації, на новому розумінні економічних, культурних та духовних цінностей, співвідношенні обов'язків держави і суспільства та приватної особи, як суб'єкта спадкових правовідносин, що зумовлює принципові зміни доктринального ставлення до окремих, традиційних положень спадкового права.

За цих умов набуті знання ніколи не застаріють і при прийнятті нових нормативних актів, оскільки предметом вивчення є правознавство, а не окремі акти законодавства. Навчально-методичний комплекс "Актуальні проблеми спадкового права" підготовлено відповідно до вимог освітньо-професійної програми підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр" напряму "Правознавство".

Метою викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми спадкового права» є ознайомлення здобувачів вищої освіти із сучасними тенденціями розвитку спадкового права та спадкового законодавства, цивілістичної доктрини, колізіями, які виникають у правозастосовчій практиці.

Завдання: У процесі вивчення дисципліни «Актуальні проблеми спадкового права» здобувачі вищої освіти повинні:

- засвоїти основний понятійний апарат спадкового права, інститутів спадкового права,
- розуміти механізм реалізації основних категорій спадкового права;
- навчитися застосовувати на практиці положення спадкового законодавства;
- навчитися аналізувати судову практику застосування норм спадкового права.

Міждисциплінарні зв'язки: Спадкове право є складовою частиною (підгалуззю) цивільного права та має тісний зв'язок із сімейним правом, житловим правом, земельним правом.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: зміст основних нормативно-правових актів з питань спадкування: книгу шосту ЦК України, відповідні положення Земельного кодексу України, Законів України «Про нотаріат», «Про міжнародне приватне право», «Про авторське право і суміжні права», Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України; основну монографічну та навчальну літературу по спадковому праву

вміти: застосовувати норми права, які регулюють спадкові правовідносини; проводити порівняльно-правовий аналіз сучасних доктрин у спадковому праві; використовувати відповідні роз'яснення законодавчих, судових та нотаріальних органів у процесі застосування норм спадкового права на практиці; складати проекти заяв про прийняття спадщини, про відмову від спадщини; проекти заповітів, основних видів свідоцтва про спадщину.

На вивчення навчальної дисципліни заплановано 90 годин.

Мова навчання: українська мова.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати в індивідуальній, фронтальній та електронній формі (e-mail: kaf.spd1@gmail.com).

Форма підсумкового контролю успішності навчання здобувачів вищої освіти - залік (1 семестр).

Структура навчальної дисципліни

Тема 1. Актуальні питання становлення та розвитку доктрини спадкових правовідносин

Актуальні питання становлення та розвитку доктрини спадкових правовідносин. Особливості спадкового правонаступництва як різновиду цивільного правонаступництва. Правовий статус спадкодавця та спадкоємців. Усунення від права на спадкування. Склад спадщини. Права та обов'язки особи, які не входять до складу спадщини. Час та місце відкриття спадщини. Правове значення встановлення часу та місця відкриття спадщини.

Тема 2. Спадкування за заповітом. Поняття та форми заповіту

Поняття та ознаки заповіту. Форма заповіту. Секретний заповіт. Заповіт подружжя. Заповіт з умовою. Підпризначення спадкоємця. Встановлення сервітуту в заповіті. Підпризначення спадкоємця. Тлумачення заповіту. Право на обов'язкову частку у спадщині. Розмір обов'язкової частки та порядок її зміни. Скасування та зміна заповіту. Визнання заповіту недійсним.

Тема 3. Особливості правової природи заповідального відказу та покладання у спадковому праві

Особливості правової природи заповідального відказу та покладання у спадковому праві. Заповідальний відказ (легат). Заповідальне покладання.

Тема 4. Проблеми спадкового договору

Поняття спадкового договору. Юридична характеристика спадкового договору. Сторони спадкового договору, їх права та обов'язки. Умови спадкового договору. Розірвання спадкового договору.

Тема 5. Черговість спадкування за законом

Черговість спадкоємців за законом. Розмір частки у спадщині при спадкуванні за законом. Перша черга спадкоємців за законом. Друга черга спадкоємців за законом. Третя черга спадкоємців за законом. Четверта черга

спадкоємців за законом. П'ята черга спадкоємців за законом. Зміна черговості одержання права на спадкування. Спадкування за правом представлення.

Тема 6. Прийняття та відмова від спадщини

Прийняття спадщини. Відмова від спадщини.

Тема 7. Особливості спадкування автотранспортних засобів

Автотранспортні засоби. Особливості спадкування автотранспортних засобів.

Тема 8. Спадкування права інтелектуальної власності

Інтелектуальна власність. Спадкування права інтелектуальної власності.

Тема 9. Спадкування житла

Загальні положення щодо спадкування житла. Підстави набуття права на житло при спадкуванні. Право користування житлом, що виникає із спадкових правовідносин. Способи прийняття житла у спадщину. Поділ успадкованого житла між спадкоємцями. Оформлення житлових прав, що переходять у спадщину.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма	заочна форма
Кількість кредитів ECTS - 3	Галузь знань: Правознавство	Статус дисципліни: Вибіркова	
	Спеціальність: 081 Право		
Кількість розділів - 1	Спеціалізація: Міжнародне право	Рік підготовки	
		2019-й	2020-й
Загальна кількість годин - 90	Ступінь вищої освіти: Магістр	Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
		18 год.	8 год.
		Семінарські	
		16 год.	2 год.
		Практичні	
		—	—
		Самостійна робота	
		56 год.	80 год.
		Вид контролю:	
		Залік	Залік

Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		л	п	се м.	С. р.		л	п	се м.	С. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. АПСП										
Тема 1. Актуальні питання становлення та розвитку доктрини СП		2		2	10		2	2	2	10

Тема 2. Спадкування за заповітом. Поняття та форми заповіту		2	2	10		2		10
Тема 3. Особливості правової природи заповідального відказу та покладання у СП		2	2	10		2		10
Тема 4. Проблеми спадкового договору		2	2	10		2		10
Тема 5. Черговість спадкування за законом		2	2	8				8
Тема 6. Прийняття та відмова від спадщини		2	2	2				2
Тема 7. Особливості спадкування автотранспортних засобів		2	2	2				10
Тема 8. Спадкування інтелектуальної власності		2	2	2				10
Тема 9. Спадкування житла		2		2				10
Усього годин	90	18	16	56	90	8	2	80

Плани семінарських та практичних занять

Семінарське заняття - це форма навчального заняття, в ході якої здобувач вищої освіти отримує уявлення про найбільш складні аспекти корпоративного права шляхом обговорення підготовлених заздалегідь виступів та рефератів, відповідей на запропоновані в плані семінарського заняття питання, розв'язання та вирішення завдань.

Семінар - це колективна форма навчальної роботи, тому учасники семінару повинні уважно слухати виступи своїх колег, відзначати спірні чи помилкові висловлення, при необхідності задавати питання, доповнювати доповідачів, вносити пропозиції, надавати свої заперечення та відповіді.

Даний навчально-методичний комплекс містить плани семінарських занять згідно навчального плану, робочої навчальної програми з курсу "Актуальні проблеми спадкового права", методичні вказівки щодо підготовки кожного з питань плану, теми для доповідей та рефератів, завдання, підготовка яких надасть слухачу можливість поглибити свої знання та навички з визначених проблем, розширити уявлення про наукові погляди та юридичну практику з запропонованих до обговорення питань, а також перелік літератури, вивчення якої допоможе якісно підготуватися до семінарського заняття.

Розпочинати підготовку до семінарського заняття треба з перегляду лекційного матеріалу з запропонованої теми, відповідних розділів в підручниках та навчальних посібниках з корпоративного права та нормативних джерел, які запропоновані в переліку літератури до теми. Готуючи окремі питання плану семінарського заняття, слід враховувати методичні вказівки до кожної теми. Для закріплення вивченого матеріалу треба виконати завдання, що пропонуються до кожного семінару. Завдання повинні бути виконані письмово у власному конспекті здобувача вищої освіти.

Готувати доповіді чи реферати здобувачі вищої освіти можуть за власним бажанням або за дорученням викладача. Реферат за обсягом не повинен перевищувати 15 сторінок формату А 4, а доповідь повинна бути короткою і займати не більше 10 хвилин.

Якщо підготовка до семінару здійснювалася правильно, відповідально і сумлінно, то здобувач вищої освіти в результаті вивчення всіх рекомендованих матеріалів повинен одержати чітке, аргументоване уявлення про питання семінару, їх тлумачення в науковій літературі. Дуже важливо визначити власну точку зору щодо вивченої теми.

Результати участі слухача в семінарському занятті, його підготовленість та засвоєння навчального матеріалу оцінюються викладачем.

Тема 1. Актуальні питання становлення та розвитку доктрини спадкових правовідносин

Практичні завдання

Завдання 1

Проведіть порівняльний аналіз видів спадкування залежно від підстав, з яких воно здійснюється.

Завдання 2

Проаналізуйте особливості спадкування земельної ділянки.

Завдання 3

З'ясуйте особливості спадкування об'єктів незавершеного будівництва.

Тема 2. Спадкування за заповітом. Поняття та форми заповіту

Практичні завдання

Завдання 1

Висловіть Вашу точку зору з приводу можливості неповнолітніх розпорядитися своїм заробітком, стипендією чи іншими доходами на випадок смерті.

Завдання 2

Складіть проект заповіту на все майно на користь кількох спадкоємців із зазначенням часток у спадщині.

Завдання 3

Складіть проект заповіту з розподілом майна між спадкоємцями та підпризначенням спадкоємця.

Тема 3. Особливості правової природи заповідального відказу та покладання у спадковому праві

Практичні завдання

Завдання 1

Складіть проект розпорядження про скасування заповіту.

Завдання 2

Складіть проект заповіту з заповідальним відказом.

Завдання 3

Проведіть моніторинг наукових та науково-практичних періодичних видань ("Право України", "Урядовий кур'єр", "Держава і право", "Підприємництво, господарство і право" тощо) та підготуйте перелік публікацій з теми. Визначить основні напрями наукових дискусій.

Тема 4. Проблеми спадкового договору

Практичні завдання

Завдання 1

Проаналізуйте правову природу спадкового договору, передбаченого законодавством деяких європейських країн (Німеччина, Австрія, Швейцарія, Угорщина).

Завдання 2

Висловіть Вашу думку з приводу можливості укладення спадкового договору між подружжям.

Завдання 3

Між С. та Л. було укладено спадковий договір, за яким С. в якості відчужувача передає у власність Л. домоволодіння, а Л. зобов'язується щоденно забезпечувати відчужувача за свій рахунок продуктами харчування згідно норм, встановлених державою для людей похилого віку, та виконувати ремонт житлового будинку і господарських будівель. Внаслідок невиконання набувачем умов договору С. звернулася до суду з позовною заявою, в якій просила розірвати спадковий договір та повернути їй домоволодіння. При вирішенні даної справи суд, виходячи з того, що обов'язки набувача за спадковим договором здебільшого зводилися до надання утримання відчужувачеві, керувався положеннями про довічне утримання, зокрема ст.ст. 744, 755 ЦК України, однак ухвалив рішення про розірвання спадкового договору, норми про який взагалі не застосовувалися при ухваленні рішення.

Проаналізуйте ситуацію.

Тема 5. Черговість спадкування за законом

Практичні завдання

Завдання 1

Проведіть порівняльний аналіз кола спадкоємців, передбачених ЦК УРСР 1963 р., та кола спадкоємців, передбачених чинним ЦК України.

Завдання 2

Проаналізуйте порядок зміни черговості спадкування (договірний та судовий).

Завдання 3

Проведіть моніторинг наукових та науково-практичних періодичних видань ("Право України", "Урядовий кур'єр", "Держава і право", "Підприємництво, господарство і право" тощо) та підготуйте перелік публікацій з теми. Визначить основні напрями наукових дискусій.

Тема 6. Прийняття та відмова від спадщини

Практичні завдання

Завдання 1

Складіть проект заяви про прийняття спадщини.

Завдання 2

Здійсніть порівняльний аналіз спадкування за правом представлення та спадкової трансмісії.

Завдання 3

Визначте перелік осіб, які звільняються від сплати державного мита за видачу свідоцтва про право на спадщину.

Тема 7. Особливості спадкування автотранспортних засобів

Практичні завдання

Завдання

Проведіть моніторинг наукових та науково-практичних періодичних видань ("Право України", "Урядовий кур'єр", "Держава і право", "Підприємництво, господарство і право" тощо) та підготуйте перелік публікацій з теми. Визначить основні напрями наукових дискусій.

Тема 8. Спадкування права інтелектуальної власності

Практичні завдання

Завдання

Проведіть моніторинг наукових та науково-практичних періодичних видань ("Право України", "Урядовий кур'єр", "Держава і право", "Підприємництво, господарство і право" тощо) та підготуйте перелік публікацій з теми. Визначить основні напрями наукових дискусій.

Завдання самостійної роботи

Перелік тем для індивідуальної роботи

1. Регулювання спадкових правовідносин за законодавством України та зарубіжних країн.
2. Порівняльно-правова характеристика спадкових правовідносин в Україні та зарубіжних країнах (Франції, Німеччини, США).

3. Рецепція римського спадкового права в сучасному спадковому праві України.
4. Об'єкти спадкування за цивільним законодавством України.
5. Становлення і розвиток спадкового права в Україні.
6. Право спадкування землі в Україні.
7. Виконання заповіту.
8. Спадковий договір у цивільному праві України
9. Еволюція спадкового права в Україні (історично-правовий аспект)
10. Права і обов'язки спадкоємців і спадкодавців при спадкуванні за законом:
11. Спадкування прав засновника (учасника) корпоративного підприємства
12. Спадкове правовідношення в цивільному праві
13. Житлові права у спадкових правовідносинах
14. Застосування колізійних норм щодо спадкування в міжнародному приватному праві
15. Спадкові правовідносини у нотаріальній та судовій практиці
16. Строки та терміни у спадковому праві України
17. Правові питання спадкування за заповітом
18. Правовідносини, що виникають внаслідок заповідальних розпоряджень за цивільним законодавством України
19. Спадковий договір в цивільному праві України
20. Заповіт як підстава виникнення правонаступництва в цивільному праві

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання з навчальної дисципліни "Актуальні проблеми спадкового права" передбачають підготовку конспектів першоджерел з тем, словничка, мультимедійних презентацій матеріалу до теми (опрацьованого першоджерела, лекційного матеріалу тощо), доповідей.

Засоби оцінювання

Орієнтовні форми контролю знань на семінарських та практичних заняттях:

- доповідь (виступ на задану тему);
- доповнення доповіді;
- вирішення задачі;
- експрес опитування;
- колоквіум;
- участь в дискусії;
- виконання самостійної роботи;
- тестування;
- реферат (письмова робота на задану тему із планом, списком літератури та висновками);
- письмове рецензування наукової статті;
- анотація наукової статті;

- підсумкова контрольна робота.

У випадку відсутності здобувача вищої освіти на лекції або семінарському занятті він **зобов'язаний** відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача) або відпрацювати пропущене заняття протягом одного тижня з моменту його появи.

Критерії та система оцінювання результатів навчання

Критерії оцінок. При оцінювання якості навчання враховуються наступні компоненти:

1. рівень знань (глибина і міцність, користування понятійним апаратом, послідовність і точність відповіді);
2. навички самостійної роботи (опрацювання додаткової літератури, робота з із законодавством).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	відмінне виконання
80-89	добре	B	вище середнього рівня
75-79		C	загалом хороша робота
66-74	задовільно	D	непогано
60-65		E	виконання відповідає мінімальним критеріям
30-59	незадовільно	FX	необхідне перескладання
0-29		F	необхідне повторне вивчення курсу

Рекомендовані джерела інформації

Основні

Конституція України // Офіційний сайт Верховної Ради України (www.rada.gov.ua)

Додаткові

Беленчук И. А. Права иностранцев, относящиеся к собственности и наследованию в Украинской ССР : Автореферат диссертации на соискание

ученої ступені кандидата юридических наук / И. А. Беленчук, АН Украинской ССР. – Киев, 1965. – 18 с.

Бичківський О. О. Регулювання спадкових правовідносин за законодавством України та зарубіжних країн : приватно-правовий аспект: автореф. дис канд. юрид. наук : 12.00.03 / О. О. Бичківський ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2012. – 20 с.

Валах В. В. Порівняльно-правова характеристика спадкових правовідносин в Україні та зарубіжних країнах (Російській Федерації, Франції, Німеччині, США) – автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / В. В. Валах – К., 2009. – 19 с.

Васильченко В.В. Рецепція римського спадкового права в сучасному спадковому праві України: автореф. дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.03 / В.В. Васильченко – Київський ун-т ім.Т.Шевченка. – К., 1997. - 26 с.

Васильченко Н.М. Защита интересов Советского государства при переходе к нему наследственного и бесхозяйственного имущества . – автореф. дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.03 / Н.М. Васильченко– Х., 1953. – 19 с.

Гелич А.О. Об'єкти спадкування за цивільним законодавством України. - автореф. дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.03. / А.О. Гелич - К.: НДІ ін-т ППіП НАПрН України 2011. - 18с.

Гончарова, А. В. Спадкова трансмісія та спадкове представлення: автореф.... канд. юридичних наук: 12.00.03 / А. В. Гончарова. — К. : Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2012. — 20 с.

Губарев С. В., Бірюков І. А. Право власності фізичної особи на садибну земельну ділянку (садибу). – К., ННЦ «ІАЕ» - 2011. – 168 с.

Губарев С. В. Сучасний погляд на здійснення права на спадкування // Актуальні проблеми цивільного права: матеріали круглого столу. – К., 2012 - с.4-7.

Губарев С. В. Спадкові права осіб, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі // Україна 2014: поступальна хода до верховенства права : матеріали міжкафедрального круглого столу – К., 2014, с.12-16.

Губарев С. В. Сучасний стан спадкових прав осіб, які тримаються в установах виконання покарань // Сучасна наука – пенітенціарній практиці : матеріали II міжнародної науково - практичної конференції. / – К.: Інститут кримінально-виконавчої служби, 2014. – с. 76-79.

Губарев С. В. Право власності при спадкуванні земель // Право і суспільство. – 2015. – Вип. 4. – с. 28-34.

Губарев С. В. Спадкування за заповітом: сучасний погляд // Актуальні проблеми цивільного права: теорія та практика: матеріали круглого столу. – К., 2015 - с. 41-48.

Губарев С. В., Заїка Ю. О., Лов'як О. О., Тімуш І. С. Цивільне право України: схеми та роз'яснення: Навч. посібник – К.: ФОП Кандиба Т. П. - 2018. - 302 с.

Губарев С. В., Тімуш І. С. Цивільний процес: Посібник для підготовки до іспитів, - К., ФОП Кандиба Т. П., - 2018. - 303 с.

Достдар Р.М. Рецепція принципів візантійської Еклоги сучасним сімейним та спадковим законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид.наук: 12.00.03 / Р.М Достдар. - Одеська нац. юрид.акад. – Одеса, 2005. – 20с.

- Дроников В. К. Наследование по завещанию в советском праве. – автореф. дисс. .. канд.юрид.наук: 12.00.03. / В. К. Дроников – К.: КГУ им.Т.Г.Шевченка. – 1952. – 12 с.
- Заїка Ю. О., Лов'як О. О. та інш. Актуальні проблеми спадкового права: Навч. посібник / За ред. Ю. О. Заїки, О. О. Лов'яка. - К.: КНТ, ЦУЛ, 2014. - 336 с.
- Заїка Ю. О. Становлення і розвиток спадкового права в Україні: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.03 / Ю.О. Заїка - Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2007. — 33 с.
- Зайцев О.Л. Право спадкування землі в Україні: автореф. дис.... канд.юрид наук: 12.00.03 / О.Л. Зайцев - Ун-т внутр справ. – Х., – 2002. – 20 с.
- Кухарев О.Є. Виконання заповіту: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / О.Є. Кухарев - Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2008. — 20 с.
- Мазуренко С.В. Спадковий договір у цивільному праві України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / С.В. Мазуренко - Одеська нац. юрид. академ. – О., 2003. – 20 с.
- Мозжухина З.И. Учение классиков марксизма о наследовании и его реализация в советском праве: автореф.дис... канд.юрид.наук: 12.00.03 / З.И. Мозжухина – Харьков, 1950. – 14 с.
- Нелін, О. І. Еволюція спадкового права в Україні (історично-правовий аспект) : автореф. дис. ... докт. юрид.наук: 12.00.01 / О. І. Нелін. – К. : - 2012. – 39 с.
- Піцик Х. З. Права і обов'язки спадкоємців і спадкодавців при спадкуванні за законом: автореф.дис... канд.юрид.наук: 12.00.03 / Х. З. Піцик - К., 2012. – 19с.
- Рабовська С.Я. Спадкування прав засновника (учасника) корпоративного підприємства: автореф.дис... канд.юрид.наук: 12.00.03 / С.Я. Рабовська - К., 2007.- 19с.
- Рябоконт Є.О. Спадкове правовідношення в цивільному праві. – автореф. дис. ... канд. юрид.наук: 12.00.03. / Є.О. Рябоконт - К.: Київ.нац.ун-т, 2002. – 20с.
- Солтис Н. Б. Житлові права у спадкових правовідносинах: автореф. дис канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н. Б. Солтис ; Н.-д. ІІрПіП Нац. акад. прав. наук України. — К., 2011. — 20с.
- Степанюк А. А. Застосування колізійних норм щодо спадкування в міжнародному приватному праві: автореф. дис. ... канд.юрид.наук: 12.00.03 / А. А. Степанюк. - Нац. юрид. акад. ім.Я.Мудрого – Х., 2003. – 20 с.
- Файнштейн А.А. Свобода завещания и ее границы по советскому гражданскому праву. - автореф. дисс. ... канд.юрид наук. – М., АН СССР Ин-т права. – 1950. – 15 с.
- Фурса Є. І. Спадкові правовідносини у нотаріальній та судовій практиці: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Є. І. Фурса. - Ін-т держава і права ім.В.М.Корецького. – К., 2004. –20 с.
- Фурса С. Я. Теоретичні основи нотаріального процесу в Україні: автореф. дис... докт. юрид.наук: 12.00.03/ С. Я. Фурса. - НАН України Ін-т держави та права ім.В.І.Корецького. – К., 2003. – 40 с.
- Черногор Н. В. Строки та терміни у спадковому праві України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н. В. Черногор ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.» — О., 2011. — 20 с.

Чуйкова В.Ю. Правові питання спадкування за заповітом : автореф. дис. ... канд.юрид наук: 12.00.03 / В.Ю. Чуйкова. - Нац. юрид.академія України ім. Я.Мудрого. – Х., 1999. – 19 с.

Цибульська О. Ю. Правовідносини, що виникають внаслідок заповідальних розпоряджень за цивільним законодавством України: автореф. дис канд. юрид. наук : 12.00.03 / О. Ю. Цибульська . - Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". — О., 2011. — 19 с.

Шама Н. П. Спадковий договір в цивільному праві України : автореф. дис... канд. наук: 12.00.03 / Н. П. Шама – Львів. - 2008. – 19с.

Шевчук Л.В. Заповіт як підстава виникнення правонаступництва в цивільному праві: автореф. дис... канд. юрид.наук: 12.00.03 / Л.В. Шевчук . -К., 2001. – 17 с.

Інформаційні ресурси

<http://zakon1.rada.gov.ua> – Законодавство України
<http://rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України
<http://www.president.gov.ua/> - Президент України
<http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України)
<http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України
<http://ww.ccu.gov.ua\uk\index> - Конституційний суд України
<http://www.scourt.gov.ua> - інформаційний сервер Верховного Суду України
<http://reyestr.court.gov.ua/> - Єдиний державний реєстр судових рішень
<http://court.gov.ua/sudy/> - Судова влада України
<http://www.vru.gov.ua/> - Вища рада юстиції
<http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index> - Фонд соціального страхування України
<http://nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
<http://www.osvita.org.ua/> - Освітній портал
<http://student.pp.ua/load> - Студентський портал України
<http://studrada.com.ua/libonline> - Центральний юридичний портал України
<http://ukr-pravo.at.ua/> - Правовий портал
<http://www.nbuv.gov.ua/nyub/journals.html>. - Наукова юридична періодика України
http://irbis-nbuv.gov.ua/info_law.html - Юридичні інформаційні ресурси
<http://jurconsult.net.ua/> - Всеукраїнських юридичний портал